

SLUŽBA ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA

Na osnovu člana 14. stav 1. Zakona o finansiranju političkih stranaka («Službeni glasnik BiH» broj 22/00) i člana 24. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka («Službeni glasnik BiH» broj 61/06) izdajem

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI GODIŠNJEG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA ZA 2006. GODINU I POSTIZBORNOG FINANSIJSKOG IZVJEŠTAJA – OPŠTI IZBORI 2006.GODINE **LIBERALNO DEMOKRATSKE STRANKE BiH**

Broj: 03-07-6-475/08

Sarajevo, 17.07. 2008. godine

SADRŽAJ:

MIŠLJENJE REVIZORA	2
1. UVOD.....	3
2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE.....	3
3. OPIS REVIZIJE.....	4
3.1. Predmet revizije.....	4
3.2. Cilj revizije.....	4
3.3. Obim revizije.....	4
4. PRETHODNE REVIZIJE.....	4
5. NALAZI I PREPORUKE.....	4
5.1. NALAZI.....	4
5.2. PREPORUKE.....	7
KOMENTAR.....	8

MIŠLJENJE REVIZORA

- 1.1. Služba za reviziju finansijskog poslovanja u Centralnoj izbornoj komisiji Bosne i Hercegovine izvršila je reviziju finansijskih izvještaja za 2006. godinu **Liberalno demokratske stranke** i to: godišnjeg finansijskog izvještaja za 2006. godinu i finansijskog izvještaja od dana podnošenja prijave za ovjeru za izbore do dana ovjere rezultata Opštih izbora održanih u oktobru 2006. godine. Revizija je ispitivala primjenu Zakona o finansiranju političkih stranaka i primjenu člana 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine, od strane LDS.
- 1.2. Rukovodstvo stranke je odgovorno za finansijske izvještaje, postupanje u skladu sa zakonima i propisima i uspostavljanje efikasnog sistema internih kontrola.
Naša odgovornost je da izrazimo mišljenje na osnovu revizije koju smo izvršili.
- 1.3. Reviziju smo obavili u skladu sa revizijskim standardima. Ovi standardi zahtijevaju da reviziju planiramo i izvršimo na način da prikupimo dovoljno dokaza koji nam, u razumnoj mjeri, pružaju garancije da je stranka postupala u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka i članom 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.
- 1.4. Revizija je na osnovu uzoraka ispitivala značajne transakcije koje potvrđuju iznose u finansijskim izvještajima, ocjenu računovodstvenih načela prilikom sastavljanja finansijskih izvještaja i postupanje u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i članom 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razumnu osnovu za izražavanje našeg mišljenja.

Utvdili smo da Liberalno demokratska stranka u izvještajnom periodu nije postupila u skladu sa odredbama člana 3 stav (2), člana 5. stav (1), člana 8. stav (1) i člana 11. stav (1) i stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka.

Prema našem mišljenju, osim navedenog, revidirani finansijski izvještaji ukazuju da je Liberalno demokratska stranka u 2006. godini postupala u skladu sa Zakonom o finansiranju političkih stranaka i članom 15.10 Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

1. UVOD

Služba za reviziju finansijskog poslovanja u Centralnoj izbornoj komisiji BiH (u daljem tekstu: Služba za reviziju) je izvršila reviziju finansijskih izvještaja Liberalno demokratske stranke BiH i to: godišnjeg finansijskog izvještaja za 2006. godinu i finansijskog izvještaja za period od dana podnošenja prijave za ovjeru izbora do dana ovjere opštih izbora održanih u oktobru 2006.godine..

Revizija je preduzeta u skladu sa članom 14. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka i članom 24. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH“ broj 61/06).

Zbog činjenice da se revizija obavlja provjerama na bazi uzorka i da postoje ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške ne budu otkrivene.

Prema podacima iz godišnjeg finansijskog izvještaja za 2006. godinu Liberalno demokratska stranka BiH je iskazala ukupne prihode u iznosu od 477.505,26 KM, čija struktura je data u sljedećoj tabeli¹:

Red.br.	Vrsta prihoda	Iznos u KM	Učešće u uk.prih.
1	Članarina	2.878,00	0,60 %
2	Prilozi fizičkih lica	17.414,25	3,64 %
3	Prilozi pravnih lica	203.463,44	42,60 %
4	Prihodi od imovine	15.255,78	3,20 %
5	Prihodi od pravnih lica	0,00	0,00%
6	Prihodi od poklona	97,05	0,02%
7	Prihodi iz budžeta	166.617,54	34,89 %
	Ostali prihodi	71.779,20	15,05 %
	Ukupni prihodi:	477.505,26	100,00%

U periodu 01.01.-31.12.2006.godine Liberalno demokratska stranka BiH je iskazala ukupne rashode u iznosu od 465.616,89 KM.²

2. PREDSTAVLJANJE POLITIČKE STRANKE

Naziv političke stranke: Liberalno demokratska stranka BiH. Skraćeni naziv stranke je LDS BiH. Politička stranka je registrovana 03.07.2000. godine u Kantonalnom sudu u Sarajevu, pod brojem R-1-2/00.

Sjedište političke stranke je u Sarajevu, ulica Maršala Tita 9 /A

Lica ovlaštena za zastupanje stranke: Lamija Tanović, predsjednik stranke.
Tarik Potogija, generalni sekretar

Lice ovlašteno za podnošenje finansijskih izvještaja za 2006. godinu je Amra Rizvan.

¹ Podaci su preuzeti iz dopunjenog godišnjeg finansijskog izvještaja LDS BiH za 2006.godinu koji je Centralnoj Izbornoj komisiji dostavljen 10.03.2008.godine.

² Podaci su preuzeti iz dopunjenog godišnjeg finansijskog izvještaja od 10.03.2008.godine.

Organizacionu strukturu LDS BiH čine:

- Centralni ured LDS-e Sarajevo
- 47 odbora i povjerenstava
- Mladi Liberali

3. OPIS REVIZIJE

Predmet revizije je godišnji finansijski izvještaj Liberalno demokratske stranke BiH za 2006. godinu i finansijski izvještaj za period od dana podnošenja prijave za ovjeru do dana ovjere rezultata opštih izbora održanih u oktobru 2006. godine i to sljedećih organizacionih djelova:

- Centralni ured LDS Sarajevo.
- Opštinski odbor LDS Sanski Most,
- Opštinski odbor LDS Srebrenik, i
- Mladi liberali BiH.

Cilj revizije je da se prikupi dovoljno relevantnih dokaza kako bi se moglo izraziti mišljenje da li je LDS BiH u izvještajnom periodu postupila u skladu sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka i poglavlja 15. Izbornog zakona Bosne i Hercegovine.

Obim revizije finansijskih izvještaja Liberalno demokratske stranke BiH obuhvata kontrolu i provođenje analitičkih procedura radi utvrđivanja usklađenosti podataka koje je stranka iskazala u finansijskom izvještaju sa odredbama Zakona o finansiranju političkih stranaka, odnosno usklađenosti izvora finansiranja i načina trošenja sredstava, sa posebnim naglaskom na priloge fizičkih lica i pravnih lica, prihode iz budžeta, prihode od imovine i troškove kampanje.

4. PRETHODNE REVIZIJE

Izvršena je revizija godišnjeg finansijskog izvještaja za 2005. godinu i izdat je izvještaj o reviziji sa mišljenjem revizora, nalazima i preporukom revizije da stranka treba postupati u skladu sa odredbama člana 3. stav (2), člana 5. stav (1), člana 6., člana 8. stav (1) i člana 11. stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka. Izvještaj je stranci dostavljen, nakon što je politička stranka Centralnoj izbornoj komisiji BiH podnijela godišnji finansijski izvještaj za 2006. godinu.

Realizovane preporuke:

Liberalno demokratska stranka je ispoštovala preporuke iz Izvještaja o reviziji za 2005.godinu u dijelu koji se odnosi na prijavljivanje priloga (član.6. Zakona o finansiranju političkih partija).

Nerealizovane preporuke:

Na osnovu uočenih nedostataka u godišnjem finansijskom izvještaju za 2006.godinu, utvrđeno je da politička stranka nije ispoštovala sve preporuke koje su date u izvještaju o reviziji, i to: nije uspostavila jedinstveni registar članova, postupa suprotno odredbama člana 3. stav (2), člana 5. stav (1), člana 8. stav (1) i člana 11. stav (3) ovog zakona.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1. NALAZI

- a) Na osnovu obavljene revizije utvrđeno je da je stranka postupala suprotno odredbama člana 3. stav (2) Zakona o finansiranju političkih stranaka.³

Revizijom je utvrđeno da je Liberalno demokratska stranka BiH u periodu od 01.02.2006. do 31.12.2006.godine od svog vlastitog Kluba „Labirint“ koji se bavi ugostiteljskom djelatnošću ostvarila prihod u iznosu od 14.400,00 KM, čime su prekršene odredbe člana 3. stav 2. Zakona o finansiranju političkih stranaka.⁴

- b) Na osnovu obavljene revizije finasijskih izvještaja, utvrđeno je da je stranka prekršila odredbe člana 5. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka.⁵

Utvrđeno je da je Centrala LDS-e primila priloge od tri pravna lica u ukupnom iznosu od 66.368,29 KM, što je iskazano u narednoj tabeli:

Red. Br.	NAZIV PRAVNOG LICA	IZNOS PRILOGA	IZNAD LIMITA
1.	Svenkst International Liberalt Centre (SILC)	50.351,86	45.663,86
2.	LDS Nizozemska (VVD)	14.668,73	9.980,73
3.	Venstre Lansorganis (ALDE)	1.347,70	0,00
	UKUPNO:	66.368,29	55.644,59

Takođe je utvrđeno da su Mladi liberali BiH kao organizacioni dio LDS-a BiH primili priloge od pet pravnih lica u ukupnom iznosu od 219.286,00 KM, što je iskazano u sljedećoj tabeli:

Red. Br.	NAZIV PRAVNOG LICA	IZNOS PRILOGA	IZNAD LIMITA
1	SILC, ŠVEDSKA	41.923,00	37.235,00
2	VVD, Holandija	11.734,00	7.046,00
3	NUV, Norveška	39.637,00	34.949,00
4	ISEEL Danska (1.i 2.dio)	122.365,00	117.677,00
5	FNSt, Njemačka	3.627,00	0,00
	UKUPNO:	219.286,00	196.907,00

Obzirom da prema podacima Agencije za statistiku BiH osam (8) prosječnih neto plata u 2006.godini je iznosila 4.688,00 KM utvrđeno je da je Liberalno demokratska stranka postupila

³ Preduzeće u vlasništvu političke stranke može se baviti samo djelatnošću vezano za kulturu ili izdavačku djelatnost.

⁴ Iz dodatne dokumentacije Služba za reviziju nije mogla utvrditi da li je LDS klub „Labirint“ registrovala kao svoj ugostiteljski objekat ili je poslovala pod firmom „Sfinga“. Međutim, ostvaren je prihod od dobiti od preduzeća koje je po svojoj djelatnosti ugostiteljstvo. Sredstva u iznosu od 8.400,00 KM uplaćena su gotovinski putem blagajne, dok je iznos od 6.000,00 KM uplaćen na transakcioni račun stranke, što ukupno čini 14.400,00 KM.

⁵ Ukupan iznos jednokratnog priloga pravnih i fizičkih lica ne smije da premaši osam prosječnih neto plata prema zvaničnim podacima Agencije za statistiku BiH u jednoj kalendarskoj godini i ne smije da se dodjeljuje više od jednom godišnje. Prema podacima Agencije za statistiku BiH osam (8) prosječnih neto plata u 2006. godini iznosi 4.688,00 KM.

suprotno odredbama člana 5. stav 1. Zakona o finansiranju političkih stranaka jer je primila priloge pravnih lica u iznosu koji je veći za 252.551,59 KM od zakonom dozvoljenog limita.

c) Na osnovu obavljene revizije finansijskih izvještaja, utvrđeno je da Liberalno demokratska stranka nije postupala u skladu sa odredbama člana 8. stav (1) Zakona o finansiranju političkih stranaka, odnosno da je primala zabranjene priloge.⁶

- Utvrđeno je da je opštinski odbor LDS Sanski Most, čiji je finansijski izvještaj bio predmet revizije, koristio besplatno poslovni prostor Opštine Sanski Most na osnovu rješenja Načelnika Opštine Sanski Most.⁷
- Centralni ured LDS BiH Sarajevo koristi dvije kancelarije u vlasništvu Službe za zajedničke poslove Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, u ulici Maršala Tita 9a/III, za koje ne plaća zakupninu.⁸
- Centralni ured LDS BiH Sarajevo koristi poslovne prostorije u ul. Danijela Ozme br.7 u Sarajevu, koje su u vlasništvu državnih organa, bez naknade.⁹
- Mladi liberali BiH čiji je finansijski izvještaj bio predmet revizije, koriste poslovni prostor bez naknade u ulici Dolina br.7, opštine Centar Sarajevo.¹⁰

c) Na osnovu obavljene revizije finansijskih izvještaja, utvrđeno je da je stranka postupala suprotno odredbama člana 11. stav (3) Zakona o finansiranju političkih partija.¹¹

Liberalno demokratska stranka je 30.03.2007.godine, dostavila finansijski izvještaj za 2006. godinu, kojim nisu bili obuhvaćeni svi prihodi i rashodi stranke, već samo finansijski izvještaj Centralnog ureda LDS-a. Stranka je prikazala prihode iz budžeta Federacije BiH, a ne i prihode iz budžeta opština koje su opštinski odbori stranke ostvarili u 2006. godini. Takođe, stranka nije u svom godišnjem finansijskom izvještaju prikazala ni finansijsko poslovanje Mladih liberala BiH. Dana 10.03.2008. godine, stranka je dostavila Centralnoj izbornoj komisiji BiH dopunjeni godišnji finansijski izvještaj za 2006. godinu koji su obuhvatili i pojedinačne finansijske izvještaje opštinskih odbora i Mladih liberala BiH. U godišnjem finansijskom izvještaju koji je dostavljen 30.03.2007.godine ukupni prihodi su prikazani u iznosu od 167.435,98 KM, a ukupni rashodi u iznosu od 171.755,98 KM. U

---

⁶ Državni, entitetski i kantonalni organi, organi opštinskih i mjesnih zajednica, javne institucije, javna preduzeća, humanitarne organizacije, preduzeća koja su po svojoj djelatnosti isključivo neprofitna, vjerske zajednice, kao i privredna udruženja u kojima uloženi javni kapital iznosi najmanje 25% ne mogu da finansiraju političke stranke.

⁷ Rješenje br.03-23-8-2613/01 od 30.10.2001.godine.

⁸ Izjava LDS-a od 10.03.2008.godine u kojoj se navodi da stranka ne plaća zakupninu, već samo troškove komunalija i energije. Uz izjavu stranka priložila kopiju Aneksa ugovora o načinu regulisanja obaveza sa Službom za zajedničke poslove FBiH, broj: 01-05-1578/05 od 26.05.2005.godine

⁹ Izjava LDS-a od 11.03.2008.godine, u kojoj stranka navodi da ima ugovorni odnos sa Vladom FBiH o zakupu poslovnog prostora, za koji izjavljuje da ne plaća zakupninu. Stranka je priložila kopiju Ugovora o zakupu poslovnog prostora, koji je zaključen dana 15.08.1997.godine

¹⁰ Izjava LDS-e od 10.03.2008.godine o ugovornom odnosu sa opštinom Centar Sarajevo, u kojoj stranka navodi da je poslovni prostor ustupila Mladim liberalima BiH. U svojoj izjavi stranka navodi da ne plaća zakupninu kao ni komunalije. Stranka uz Izjavu je priložila kopiju Ugovora o zakupu sa opštinom Centar Sarajevo br.10/b-374-963-699/98 od 24.07.1998.godine.

¹¹ Do 31.3. naredne godine stranke podnose finansijski izvještaj čiji su sadržaj i formi propisani Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka.

dopunjenom godišnjem finansijskom izvještaju od 10.03.2008.godine, LDS je ukupne prihode iskazala u iznosu od 477.505,26 KM, a ukupne rashode u iznosu od 465.616,89 KM.

- Liberalno demokratska stranka je u 2006. godini primila priloge od pravnih lica iz inostranstva u ukupnom iznosu od 66.368,29 KM. Prilozi su u finansijskom izvještaju iskazani na obrascu 3. stavka ostali prihodi. Prema članu 15. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka („Službeni glasnik BiH broj 61/06), prilozi pravnih lica se iskazuju na obrascu 3-b.
- Na obrascu 3. stavka: ostali prihodi iskazan je polog pazara na račun stranke u iznosu od 5.000,00 KM po osnovu zakupnine, koji je već sadržan u stavci 4. na obrascu 3-c.
- Na obrascu priloga od fizičkih lica iskazane su uplate koje su izvršili niži organizacioni djelovi političke stranke na račun Centralnog ureda LDS-a. Obzirom da se ne radi o priložima pravnih lica (interne uplate od strane opštinskih odbora i dr.) nisu trebali biti iskazani na obrascima finansijskih izvještaja.
- Obrazac 5. Pozajmice, krediti i dugovi nije popunjen u skladu sa odredbama člana 23. Pravilnika o godišnjim finansijskim izvještajima. Na stavci ostala dugovanja nisu navedeni podaci: o datumu nastanka duga, visini rate, kao i rokovi vraćanja duga. Iskazane su obaveze u ukupnom iznosu od 63.919,28 KM prema ostalim dobavljačima iz predhodnih godina, bez analitičke evidencije o dobavljačima.¹²

Troškovi predizborne kampanje

Liberalno demokratska stranka BiH je postupila u skladu sa odredbama člana 15.10 Izbornog zakona BiH, odnosno u svrhu izborne kampanje je potrošila 113.804,37 KM.

Prema odredbama člana 15.10 Izbornog zakona BiH politička stranka za potrebe izborne kampanje ne smije potrošiti više od 0,30 odnosno 0,20 KM¹³ po biraču u svakom izbornom krugu, prema broju birača koje je objavila Centralna izborna komisija BiH. Prema podacima Centralne izborne komisije Liberalno demokratska stranka BiH je mogla potrošiti 1.291.187,40 KM.

5.2. PREPORUKE

Liberalno demokratskoj stranci BiH se preporučuje da se pridržava odredaba Zakona o finansiranju političkih stranaka, a posebno na osnovu uočenih nedostataka se preporučuje:

- *da postupa u skladu sa odredbama člana 3. stav (2), člana 5. stav (1), člana 8. stav (1) i člana 11. stav (3) Zakona o finansiranju političkih stranaka i to:*

- da se pridržava odredba člana 3. stav (2) ovog zakona kojim je propisano da se preduzeća u vlasništvu stranke mogu baviti samo djelatnostima vezanim za kulturu ili izdavaštvo,

¹² Izjavu stranke od 11.03.2008.godine o neizmirenim obavezama prema dobavljačima.

¹³ Član 15.10 stav 2. istog člana propisuje da se maksimalno dozvoljeni iznos za finansiranje izborne kampanje izračunava tako što se broj glasača u svim izbornim jedinicama u kojima politički subjekt ima kandidatsku listu ili kandidata pomnoži sa: 30 feninga za načelnika opštine odnosno gradonačelnika i za članove skupštine opštine, članove Narodne skupštine RS i Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, članove Parlamentarne skupštine BiH, člana Predsjedništva BiH, i predsjednika i potpredsjednike RS, odnosno 20 feninga za izbore za članove kantonalnih skupština.

- *da priloge pravnih i fizičkih lica prima u iznosima koji nisu veći od osam prosječnih neto plata,*
- *da se ne finansira priložima koji su zabranjeni ovim zakonom, i*
- *da finansijske izvještaje koje podnosi Centralnoj izbornoj komisiji BiH popunjava u skladu sa Pravilnikom o godišnjim finansijskim izvještajima političkih stranaka.*

- *da uspostavi saradnju sa nižim organizacionim dijelovima stranke i*
- *da uspostavi centralni registar članova stranke.*

KOMENTAR

U ostavljenom roku Liberalno demokratska stranka BiH se očitovala aktom broj: 113-03/08 od 17.06.2008. godine na Preliminarni izvještaj o reviziji godišnjeg finansijskog izvještaja za 2006. godinu i postizbornog finansijskog izvještaja – Opšti izbori 2006. godinu. Služba za reviziju finansijskog poslovanja u Centralnoj izbornoj komisiji BiH je razmotrila prigovor stranke i konstatovala da primjedbe nisu utemeljene na relevantnim činjenicama niti su argumentovane relevantnim dokazima. Naprotiv stranka iznosi niz konstatacija kojima direktno potvrđuje nalaze revizije. Takođe stranka navodi da do marta 2007.godine LDS nije imala centralizovano finansijsko poslovanje, tj. svi njeni opštinski odbori kao i sekcija (Mladi liberali) imali su svoje račune i nezavisno finansijsko poslovanje o kojem nisu obavještavali centralni ured stranke.

Na kraju svoga akta u dijelu Zaključci, stranka navodi korake koje će preduzeti u 2008.godini da bi ispravila nedostake i otklonila propuste utvrđene revizijom i navedene u revizijskom izvještaju za 2006.godinu.

Zahvaljujemo se ovlaštenoj osobi za podnošenje finansijskih izvještaja i zaposlenim u Centrali LDS BiH u Sarajevu na dobroj i korektnoj saradnji tokom obavljanja revizije finansijskih izvještaja.

Hasida Gušić, šef Službe

Andan Nevenko, revizor

Anela Burdžović-Kapić, pomoćnik revizora